

Méhészeti Közlöny

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYLET SZAKKÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN.

A lap szellemi részét érdeklő közlemények a „Méhészeti Közlöny“ szerkesztőségéhez czimzendők:

Kolozsvár, Bástya-uteza, 9. szám.
Reclamatíok-, hirdetésekre vonatkozó megkeresések *Wieder* József főtitkárhoz intézendők (Hosszu-uteza 22.), a pénzküldemények: *Biró* Gyula egyleti pénztárnokhoz intézendők Kolozsvárt (Nagy-uteza 44. szám).

Rendes tagok 2 frt (4 korona), küri tagok 1 frt (2 korona) tagsági díjért a „Méhészeti Közlöny“-t is kapják.

Hirdetés díja: garmond soronként 8 kr. (16 fillér). Egy egész oldal: 3 frt (6 korona). Fél oldal: 1 frt 50 kr. (3 korona).

Egyleti tagok, éves és féléves hirdetők 25% leengedésben részesülnek.

A kéziratokat nem adjuk vissza.

A rendes rajzás jelei.*

Ámbár a rajzás nem csupán a szaporodás ösztönének működésétől, hanem a méheknek csak önmaguk által ismert belviszonyaitól és felfogásától is függ, következőleg arra nézve, hogy fog-e valamely család rajzani és mikor, csalatkozhatatlan jóslatot mondani lehetetlen: a hosszú időközön át szerzett tapasztalások oly ismertető jeleket hoztak feljegyzésbe, a melyek a méhek szándékának külső nyilvánulásait képezvén, a rajzás bckövetkeztére is megbízható jóslatok alapjául szolgálnak.

E jelek részint belsők, részint külsők; az előbbieket korábban mutatkoznak és megbízhatóbbak; az utóbbiak pedig szembetűnőbbek.

Belső jelei a rajzásra készülődésnek:

1. Ha népesebb családok a herelépekre különös gondot kezdenek fordítani, nevezetesen ellepik, tisztogatják, de a gyűjtés megindultával üresen hagyják, vagyis a fiasítás számára tartják fön azokat; a hol pedig herelépek nincsenek, ha azoknak építéséhez kezdenek a méhek.

* A „Méh és Világa“ című munkából mutatvány.

2. Megbízhatóbb a jel, ha a heresejtekben tömeges fiasítást találunk, különösen pedig, ha annak egy része már be is van pecsételve, feltéve, hogy a család népes és a lépek alsó élei éjjel-nappal takarva vannak.

3. Ha a méhek kivastagítván a lépek éleit, beszüntetik az építkezést, sőt a gyűjtött mézet is pecsétetlenül hagyják.

4. Közelebbi jeleit képezik a rajzásnak a primarius anyabölcsők és még közelebb áll a rajzás, ha a bölcsőkben fiasítás is van; ha pedig

5. a királyi bölcsők már be is vannak födelezve, — ha csak az idő rosra nem fordul — a rajt naponta várhatjuk.

6. Az utórajzásra némi valószínűséggel számíthatunk, ha az első raj kivonulása után az építmények alatt zárt csoportba huzódnak a méhek; hiteles jele azonban csak az, ha

7. a családban már tütől a kifejlődött anya és a többi királyi bölcsőket még sem engedik elrombolni a méhek.

Külső jelei a bekövetkezendő rajzásnak :

1. Ha a méhek a kelő herefiasítás födeleit dobálják ki a lakásból, vagy épen, ha a szabadban is mutatkoznak már herék.

2. Ha a méhek a nap melegebb óráiban lakásaik elé kifeküsznek, sőt kintfekvésük állandó és még a gyűjtés folyamában sem oszlanak szét.

3. Ha a méhek néhány, többé-kevésbé fejlődött álczát vonszolnak ki, jeléül, hogy anyabölcsőket alakítanak, a minél szomszédos sejteket is kell üríteniök.

4. Ha nyomozó méheket veszünk észre, szállást keresve a raj számára.

5. Ha a külső munkálatokban fokozott tevékenységet fejtenek ki, vagy

6. ha igen türelmesek a méhek.

Közelebbi jelek, a melyekből a rajnak már aznapi kivonulására következtethetünk:

7. Ha a herék már a délelőtti órákban röpködnek.

8. Ha a kintfekvő méhek d. e. 9 - 10 órától kezdve szaporodnak és váltakozva majd sűrű tömegbe, majd kisebb-nagyobb csoportokba huzódnak össze vagy fürt alakjában csüngve alá, úgynevezett szakállat eresztenek.

9. Ha a méhek állomásuk közelében faleveleken, növényeken és általában oly tárgyakon telepesznek meg, a melyeken semmi gyűjteni való nincsen és sokáig időznek rajtuk.

10. Ha a méhek járása — összehasonlítva a többiekkel — rendetlen, nevezetesen hirtelen megcsökken, vagy a kiröpülők egyet fordulva a levegőben, visszatérnek, majd mintha játékot akarnának kezdeni, de ismét visszahuzódnak.

11. Ha a gyűjtésből hazatérők nem sietnek a kaptárba, hogy terheiket letegyék, hanem a kint fekvők közé vegyülnek, vagy ha bemennek is, újból kihuzódnak.

12. Ha a kint fekvő méhek igen nyugtalanok, nevezetesen csápjukat, szemeiket tisztogatják (mosakodnak), vagy rázogatják magukat; körben forognak, hátsó lábaikra ágaskodva szökdelnek vagy párosan összefogódzva, mintegy tánczot járnak és egyéb szokatlan játékot üznek.

13. Ha a lakásban nagy sürgölődés és vékony ágacsok tördeléséhez hasonló, pattogó hangokkal kísért tevékenység keletkezik.

14. Ha a méhek majd egyenként, majd többesben sietve jönnek ki a kaptárból és élénk hanggal való rövid felröpülés után vagy a nélkül, a kint fekvők fölött szárnyaikat rázogatva ide-oda szaladoznak; majd befurakodnak a méhek közé, majd ismét a felszínre jönnek és végre visszasietnek a lakásba.

A raj megindulásának legközelebbi jele:

15. Ha a kint fekvő méhek között hirtelen mozgalom támad, megbontják a tömeget s míg a tulnyomó többség sietve a kaptárba huzódik, a kint maradtak czéltalanul szaladoznak; a röpülő lyuk az egyik pillanatban üres, a másokban tele van méhekkel; belől minden fel van fordulva, a méhek vaktában szaladoznak, vagy neki-esve a nyitva álló mézes sejteknek, mőhön szörpölnek belőlük.

Kivülről most már megkezdődik a raj indulását megelőző játék, élénk csengő hanggal, egyelőre csak a röpülő lyuk előtt, azonban mindegyre terjeszkedik és egy-egy virággal megrakodott méh is vegyül bele, mire aztán megindul az általános kivonulás.

Igen természetes, hogy mindezek a jelek és még hozzá ugyan ebben a sorrendben is, a legritkább esetben következnek be; néha kevesebb, néha több jel egészen elmarad és a raj mégis megjelenik; sőt b Bosc írja, hogy 1857-ben a rajzásnak minden jele kimaradt,

még heréket sem neveltek a méhek; úgy vonultak ki a rajok, mintha füssel kergették volna őket ki a kaptárokból, csak az utolsó jel az, mely ritkán marad el és ritkán szokott csalni.

Utórajokat várhatunk, ha népesebb kaptárak gyenge első rajokat adnak; különösen pedig jóformán meghizható jele az utórajzásnak, ha az anyák szóváltást kezdenek, a mi este legélénkebb és néhány lépésnyi távolságban is hallható; minél rövidebb időközökkel és minél hangosabban felelgetnek egymásnak az anyák, annál bizonyosabb a raj.

Ha a tütölő hangok a lakásnak hol egyik, hol másik pontjáról, hol erősebben, hol gyengébben hallatszanak: jele, hogy az anya nagyon nyugtalan és helyét minduntalan cseréigeti; ha pedig a lakás több pontjáról, majd egymásután, majd egyszerre 2–3 vagy több trónkövetelő is hallatja kvakogását; a raj kivonulása nem fog sokáig késni.

A megindulás legközelebbi jele, ha a sipoló hangok elhallgatnak, de a kvakogás egyre tart; a méhek igen nyugtalanok, több ízben játékot kezdenek és beszüntetik azt; néha oly seregesen tolnak ki a röpülő (lyukból, hogy azt hinnénk, már indul a raj, de a következő perczben ismét visszahúzódnak; gyakran kijön az anya is és nyugtalanul szaladgál a méhek között, azonban egyet gondolva, visszafut a kaptárba,

Igy tart a játék néha $\frac{1}{2}$ óráig vagy tovább is, míg a kivonulás megindul, a minél gyakran az elsők között van az anya, de megesik, hogy csak akkor kel szárnyakra, midőn már javában megy a raj.

Megtörténik, hogy az anya fölröpül, de ismét visszatér, a mi azonban — ha ugyan gyorsan nem menekül — többnyire életébe kerül, mert a legérettebb infanszó ilyenkor már elfoglalta a trónt és versenytársnőt nem tűr.

Ez az oka, hogy a visszavonult utórajok vagy egy pár percz mulva ismét utban vannak, vagy az napról, sőt gyakran végkép elmaradnak; ha pedig a következő napokban még adna rajt a család, más anya vezeti ki azt; ily esetben újból kezdődik a feleselés és eltarthat a rajzás mindaddig, a míg csak több anya van a családban.

Sötér Kálmán.

Válogatnak-e a méhek az anyaházakban?

A »M. Közlöny« juniusi számában közöltem abbéli tapasztalatomat, hogy az első raj kivonulása után maguk a méhek is kezdik rombolni az anyabölcsőket és azok egy részét tényleg elrombolják. Ebből azt következtetem, hogy a munkás méhek a számos anyaház közül magok válasszák ki a legtökéletesebbeket és ezekből nyer anyát a másod- és harmad-raj is.

A »Bienen Vater« legutóbbi számában avval a megjegyzéssel közli tapasztalatomat, hogy állításom még bizonyításra vár.

Azt hiszem, hogy nem csak én vagyok az egyedüli méhész, ki az első raj kivonulása után átvizsgálta a családot és akkor azt tapasztalta, hogy az anyabölcsők egy része meg van semmisítve, egy részén pedig megkezdették a rombolás munkáját.

Előbb azt hittem, hogy a féltékeny anya dulta föl az anyaházakat, vagy egymaga, vagy a népe segítségével; de midőn az anyaházak között rombolást tapasztaltam a legjobb rajzási időben is: nem kételkedtem többé, hogy azt az anya féltékenységből nem tehette, mert abban a népe akadályozta volna meg s a méhek sem teheték, a rajzásról lemondás okán. Figyelmesen vizsgálódva, hogy mi fog történni a többi, még ép anyaházakkal? azt tapasztaltam, hogy 1. az anyaházak rombolásában kizárólag a munkás méhek vettek részt és pedig rendszeren az anyabölcső alsó hegyét kezdték meg; 2. hogy egymás mellett levő két, vagy több anyaház között meghagytak egyet, habár a szomszédok elrombolása alkalmával módjukban állott, hogy valamennyit elpusztítsák; 3. azt is tapasztaltam, hogy az egymás mellett volt több anyaház közül elromboltak olyanokat is, melyek sokkal nagyobbak, tehát szemrevalóbbak voltak, mint a meghagyottak.

Eme tapasztalatokból lehetetlenség egyebet következtetni, mint azt, hogy a méhek az anyaházak egy részét tudatosan és pedig kiválasztás céljából rombolták le; mert ha a rajzásról való lemondás lett volna a rombolás oka: akkor nem hagytak volna meg 12—15 anyaházat és az egymás mellett levők közül nem hagytak volna meg egyet, midőn a szomszédos 3—4 anyaházat megsemmisítették.

Még azt is megemlítem, hogy e tapasztalat óta, az anyanevelést az első raj kivonulása után 4—5 nap múlva készítem, anyaházzal

s azóta nemcsak szebbek az anyaméheim, hanem kétségen kívül jobbak is.

J. Juhos Márton.

Gyümölcs-liqueurök mézzel.

Most az ideje, hogy a gyümölcsöt felhasználjuk liqueur készítésre is. Minden gyümölcs alkalmas arra s habár rendesen meggy, cseresznye és barackból szokták készíteni: a többi gyümölcsökből is igen kellemes italt készítünk, különösen a ribizli, zamatos körték, almák, birs-almát, málnát ajánlhatom.

A liqueur készítésnél első szabály, hogy a gyümölcs legyen jól megérve és teljesen ép példányokat választunk erre a célra. A rothadt, penészes, férges és fülledt gyümölcs épen nem alkalmas, sőt a jó gyümölcs zamatját is elrontja.

Az alma, körte és birs-almának csak a héja alkalmas. A gyümölcsöt jól meg kell mosni, meghámozni és a héjat azon frissen, mielőtt tehát a levegőn megbarnult volna, bele kell tenni széles száju üvegbe, a melybe előbb finomított szeszét öntöttünk. A közönséges szesz, a miből rendesen a pálinkát is szokták vegyíteni, nem jó a liqueur készítéshez, nemcsak a kozmaolaj tartalmaért, hanem azért sem, mert nem elég erős arra, hogy a gyümölcsből kivonja az aethersius-olajokat, melyek az italnak zamatot kölcsönöznek. A málna, eper, meggy, cseresznye sat. egészen jön a szeszbe és pedig semmiféle gyümölcshez nem kell több szesz adni, mint a mennyi jól ellepi.

Miután a gyümölcsöt a szeszbe elhelyeztük, az üveg száját a vékonyabbféle pergament-papírral lekötjük, jól felrázzuk és meleg helyre, mint például konyha, nyáron szin vagy padlás, — tesszük és minden 24 órában egyszer felrázzuk. Még hamarabb elkészül a kivonat, ha világos helyen tartjuk az edényt.

Legkevesebb hat hét kell, hogy a fennebbi eljárást követve, elkészüljön a kivonat, mely annál tökéletesebb és érettebb, minél tovább áll a gyümölcs a szeszen és minél több levegő van az üvegben. Tehát soha sem kell az üveget egészen megtölteni. Ebben az esetben a rázogató is nehezebben megy.

Mikor elkészült a kivonat, ki kell sajtolni és a megmaradt részt öntsük eczetre, attól az eczet nemcsak erősödni fog, hanem jó zamatot is nyer.

Az ekkép elkészült kivonatot tiszta pergetett mézzei kell megédesíteni; a ki cukorral akarja édesíteni, jól előzött cukorszirupot használjon. Erre a célra legjobb az olyan méz, a melynek nincs zamatja, mert az, esetleg zavarhatja a gyümölcs zamatját. A mézet forró állapotban kell folytonos keverés közben a kivonathoz adni, azért ezt a munkát szélesebb száju edényben kell végezni. A higitás közönséges, tiszta vízzel történik, miből annyit öntünk a liqueur-hez, a mennyivel kellőképen mérsékeljük a szesz erejét, a mi egészen az izlés dolga, valamint az édesítés is.

Mikor elvégeztük a vegyítést, zavaros és épen nem tetszetős kinézésű folyadékot nyertünk, a melynek természetesen az ize sem felel meg a kívánalomnak, hanem, ha üveg-edénybe öntjük és jól dugaszolva, meleg és világos helyen tartjuk: pár hét alatt minden mesterséges tisztítás nélkül szépen letisztul, akkor lefejtjük kisebb üvegekbe és használatra félretesszük. A kész liqueur is csak idővel lesz tökéletes, úgy, hogy több hónapi állás szükséges, hogy az ugynevezett palackérettséget megkapja.

A barack, meggy, cseresznye, alma, körtve kellemes pikáns ízet kap, ha a kivonat készítése alkalmával a gyümölcs *magvából* is teszünk egy keveset a szeszbe. A felhasznált gyümölcs egy negyed, csontárosoknál egy ötöd részéből a magot is hozzá lehet adni.

Dr. Ribáry F. J.

Szemle.

= Üvegfedél a kaptárokra. Az angolok között sokan üveggel fedik be kaptárjaikat még télire is. Egy ilyen kísérletező méhésztárs ezeket közli tapasztalataiból. Az üvegfödél egyáltalán nem homályosodik meg és nem verődik rá harmat. Soha nyomát sem találta a nedvességnek vagy penésznek az üvegfödéllel ellátott kaptárokban. Az üvegfödélben egy kerek — 2 hüvelyk átmérőjű — parafadugóval elzárható lyuk van. Az eléggé erős családok a leghidegebb télen is közvetlen az üveg alatt maradnak, csak a gyöngék vonulnak le a keretek közé és naponkénti vizsgálatai alapján azt állítja, hogy az erős családok népe a legnagyobb hidegben sem gyűl csomóbn össze. Axioma gyanánt véli tehát kimondhatni, hogy a méheknek legjobb takaró a méh. Magától értetődik, hogy az

üvegfödél kevésbé vezető anyagból készült párnával borítandó be. (T. M. P. M. A. az Apiculteur 1897. 6-ik számában.)

|| A mülépek odaolvasztására való lámpa »a villám«. — A mülépeket ez idő szerint olvasztott viaszszal szokás általában odaragasztani. A különböző eljárások többé-kevésbé jók vagy rozsak. Az odaolvasztás, helyesebben odaragasztás azonban a legtöbb esetben tökélytelen. Az itt szóban forgó készülék alkalmas arra, hogy 30 mp. alatt biztosan működjék. Lényegében áll: egy spiritusjampából, egy kifelé görbitett vezető csőből, az olvasztó kanálból, mely egy kis sodronnyal van ellátva a viaszkészlet befogadására. Használati módja: A szesztartót $\frac{3}{4}$ részben megtöltjük spiritussal s visszacsatolva a rugót kanállal s viaszszal együtt, meggyujthatjuk a lámpát. A láng most a kanál jobb oldalán van, a viasz tehát nem olvad. Ha olvasztani akarunk, a szabályozó kereket hüvelykujunkkal megnyomva, a görbe cső végén lobogó lángot a kanál-hegy alá helyezzük. Egy perc alatt olvad annyi viasz, a mennyi egy odaolvasztásra elégséges s a munkát meg lehet kezdeni. Némely esetekben elegendő a kanál hegyével végig haladni a mülép széle alatt. Az odaolvasztás egész művelete alatt a láng a kanál hegye alatt marad. A munka bevégeztével a görbe csövet kimosditjuk a kanál jobb oldalára s a viasz nem sokára megfagy a kanálban. Ha megszakítás nélkül akarunk dolgozni, a lépeket előkészítettjük s a rugót kikapcsoljuk. Forrasztó anyag gyanánt ujnyi vastag darabba gyurt viasztörmeléket, hulladékot használunk. Azon mülépek, melyeket eme készülékkel tagasztunk fel, forrasztunk oda, soha se válnak le. A badeni méhészek közlönye nem győzi eléggé dicsérni. Ára elég csekély, legalább 3 drb vételénél 1 M. 50 Pf. *B. Rietschénél Biberach, Baden* (Gravenhorst Illustrirte Bienenzeitungja 1897 9-ik számából.

□ A méhészet Oroszországban. A csári uradalmak igazgatósága jelentéséből a »Journal of the Board Agriculture« nyomán a párisi Apiculteur 1894. 6-ik száma igen érdekes adatokat közöl a méhészetnek mostani állapotáról Oroszországban.

A moszkvai kormányzóságban már a 13-ik évszáz óta fontos mezőgazdasági tényező volt a méhészet. Nagymérvű volt a kivitel nyugati Európába. A 16-ik évszázban az orosz viaszt Angliába vitték a Fehér tengeren át. Ez a kereskedés a 17-ik évszáz elejéig

virágzó volt, a mikor Nagy Péter ide vonatkozó edictumai végzetes csapást mértek rá.

Napjainkban a méhészet európai Oroszországban és Szibéria számos vidékén igen elterjedt, a nélkül azonban, hogy a népnél az első időkbeli fontosságára emelkedett volna. Kivételt képeznek a Kaukaszus némely vidékei (Abkhavia, Osetia) és Ufa kormányzóság, melyekben a nép egy részének fő kereseti forrása. A méz és viasz ennek daczára nem képez fontosabb kiviteli tárgyat.

A méhek két különböző módon kezeltetnek, a szerint, hogy vadon élők-e vagy kasokban tenyésztetnek. Az első esetben előre elkészített faüregekben letelepedett rajok jönnek tekintetbe. Vagy fatörzshöz hasonló fadarabokat tesznek ki, hogy szállást kereső rajok telepedjenek le bennök.

A méhészkedés ezen módját üzik Kazan, Viatka, Perm, Ufa kormányzóságokban és az Ural lejtőin.

A modern méhészet s a kaptárok leginkább az ország közepe táján, főleg Belezousk és Litovet vidékein. Ez utóbbi hársmezéről (közúéven Lipovits). Nagy mérvben üzik még a méhészetet Chermozsiomban, Kis-Oroszországban, Tchernigov, Poltava, Ekaterinoslav kormányzóságokban.

A parasztoknál használatban levő kaptárok rendszeren gondosan kivájt fatönkök, pálczákkal a lépek számára, a felső részében egy nyílással, melyben annak idején egy kis deszkakaptár, vagy kis tönkkes foglal helyet, a méhész aratásának eredményét magába foglalandó.

A keretes kaptárok leginkább birtokosoknál és működvelők-nél találhatók. Oroszország délnyugati részében, Poiolsk, Volinsk és a Visztula környékén a parasztoknál is el van terjedve a keretes kaptár. Leginkább Angliából és Amerikából importálják vagy orosz készítmény.

A műviasz csaknem teljesen ismeretlen Oroszországban s a kereskedésben nem igen fordul elő.

Nagyon sok helyen egyáltalán nem gondolnak mézelő növények tenyésztésére. A hárs néhány erdei fával képezi a méhek minden gazdagságát.

Ott, a hol a farkasgégét (sarsin) művelik, a méh tekintélyes mennyiségű vizet gyűjthet. A tehermgoni omét jó hirnevű Orosz-

országban. A mézet és viaszot különböző módon gyűjtik. A parasztkasokban rendszeren leölik a méheket. A nyers termék nagy tartályokban a gyárakba szállítatik, a honnét megtisztítva kerül vissza, illetve a kereskedésbe, Máskor elűzik (kidobolják?) a méheket a kasok minősége szerint különböző módon, a mézet lépestől veszik aztán ki s adják el. Az ingó szerkezetű kaptárokból rendszeren keretes mézet gyűjtenek és adnak el, vagy különböző módon ki is veszik a lépekből a mézet.

Az oroszországi méhészet mekkoraságát a következő számok mutatják, bár kisebbek a valóságnál. Van legalább 2.000.000 kas, melyből 70—80.000 mázsa viaszot és 320.000 mázsa mézet gyűjtenek.

Most, midőn az orosz nép közgazdasági viszonyai átalakulóban vannak, a méhészet is változásnak van alávetve.

+ Gyakorlati utasítás összeszált rajokat könnyű módon elkülöníteni.

Készletben tartunk egy nagy csöbröt vagy ládát. Használat alkalmával kissé megpermetezzük belől s több faágat teszünk bele, mézes vízzel megprecczelve, úgy, hogy ne érjenek egymáshoz. Az összeszált rajat beleverjük s deszkákkal leföldjük, a künnmaradt méhek számára kellő nyílást hagyva. Mindenik anyaméh más ágon fog letelepedni s rövid félóra alatt a rajok mind külön ágakon lesznek összegyűlve s így könnyű lesz őket elhelyezni. (Die Biene u. ihre Zucht után a párizsi Apiculteur 97, 6-ik számából.)

. A sejtű mülépről. A szerzők általában megegyeznek abban, hogy a méhek egy négyzet decziméter területre 854 munkás-sejtet építenek a lép mindkét oldalán. A bourgoque-i méhek azonban — jóval nagyobbak a többi rászoknál, csak 800-at építenek erre a területre. Az volna most már a cél, hogy a többi kisebb termetű fajtákat is rászoktassuk a nagyobb sejt építésére, mert nagyobb sejtben nevelődve, több nemzedéken át ezek a fajok is elérhetnék a bourgoque-i fajok nagyságát. Megpróbálták ilyen nagy sejtekkel készített mülép-szalagokat alkalmazni, de bizony a méhek mindig átmentek a 854 sejtes lépre □ decziméterenként. A megejtett mérések szerint az első sejteket kiépítették, de lefelé fokozatosan vonták össze, úgy, hogy 7 cmre lefelé 826 sejt volt 8 cmre már normális szám: 854. Ugy lehetne — ha ugyan lehetne — még valahogy eredményt elérni e téren, ha a keretet teljesen kitöltenők

műléppel. De ekkor is nagy kérdés, hogy a méhek nem alakitnák-e át? (E. Cabasse mérnök, L'Apiculteur, 1897, 5-ik szám.)

× Bizonyára élénk emlékezetében van még lapunk olvasóinak Metzger hazánkfia és méhésztársunk sokat vitatott elmélete az anyaméh himnős voltáról. Hogy oly sokáig tartja magát ez az elmélet s hogy külföldön is (főleg Olasz- és Németországban) akadtak lelkes szószólói már Metzger előtt is, csak azt bizonyítja, mily nehéz a méhek csodás világában a tények okait megismerni. Ennek bizonyítéka az is, hogy újabban N. Ludwig-Biewer a megtermékenyített munkás peték »kétféle alapképességének« (zweifache Veranlagung) elméletével lépett a nyilvánosság elé. Elméletet a következőkben körvonalozza:

1. A megtermékenyített méhtojásnak kétféle alapképessége van, azaz a természettől eredetileg olyan kétféle szerkezeti tulajdonságot nyert, melyek képessé teszik vagy egy tökéletes munkás-méhhé, vagy egy tökéletes anyaméhhé fejlődni ki.

2. Az a képessége, tulajdonsága, hogy munkásméhhé fejlődjék, annyiban van már eleve benne, amennyiben minden megtermékenyített petéből természetes fejlődés útján, minden tápanyag behatása nélkül, munkás méh-álca jön elő. Az embryo tisztán természetes fejlődése egyidejűleg ép oly természetesen a munkás tulajdonságokat is felkölti, úgy, hogy minden megtermékenyített méhpetéből határozott munkás munkás-álca buvik ki. Tehát nem a táplálék, hanem a természet differenciálja már előzetesen a petét ebbe az irányba.

3. A királyi tulajdonság, a munkás tulajdonságtól mintegy körül van zárva. Addig marad lappangó s csak akkor indul fejlődésnek, ha bizonyos behatások mintegy föloldják. Ezek a feloldó tulajdonságok a királyi álca táplálékában benne vannak, tehát csak a kikelt álczára gyakorolhatják behatásukat. Valószínű, hogy a föloldó ingereket a külön, erősebb nyálváladékok okozzák. Elmélete támogatására példának fölhozza, hogy a herepetéből az anyabölcsőben is csak here fejlődik, viszont a királynő-álczából, ha egy napos is, nem lehet munkást nevelni, míg a munkás álczából szerinte akármikor lehet királynőt nevelni. (Eravenhorst Illustrierte Bienenzeitungja 1897, június.)

△ Az Eucalyptus, mint mézelő növény. Egy negyed század-

dal ezelőtt még nagyon ritka volt Kaliforniában az Eucalyptus, míg ma egyike a legközönségesebb fáknek, de nem mulja fölül sem az olaj-, sem a szőlő-, sem a citrom- vagy narancsfát, pedig tudjuk, hogy ezek új hazájokban nagymérvű termékenységük által világhírnévre tettek szert.

Hazája Ausztrália, Tasmania, szorványosan előjön a Malaj-i szigeteken is. Több száz faja és fajtája közül aránylag keveset vittek be Kaliforniába. A Tasmaniából származó kék gumifa (*Eucalyptus globulus*) a legelterjedtebb. Az itt következő leírás — ha külön jelezve nincs — a kék gumi- és vörös gumifára vonatkozik. Hazájukban olyan nagy Eucalyptus törzseket találtak, melyek méltó társai Kalifornia híres óriás fáinak. Némely törzs átmérőjn 8 - 16 láb. Az érett törzs fája nagyon tartós és nagyon sokféle célra lehet használni. Czélszerű vágás után minél gyorsabban földolgozni, mert később nagyon kemény lesz. Zöld állapotában oly könnyen dolgozható föl, mint a fűzfa. Nagyon könnyű természetű, de a hideget nem állja s még azok a gyöngye hidegek, melyek némelykor Kalifornia paradicsomi éghajlata alatt is előfordulnak, a fiatal fákat megviselik. Magról nagyon könnyen szaporodik Oaklandban (Észak-Amerika) egy társaság van, mely saját eljárása szerint, s levelek gyantás és illó alkotó részeiből az oly veszélyes kazánkö képződése elleni óvszert gyárt. Az Eucalyptus levele, kérge, de főleg az a kéreghulladék, ami a fákról magától hánilik le, kitűnő méhész-füstölő. A füst áromás illata úgy látszik jótékonyan hat a méhekre lecsendesítésük által. A levelek füstjét az orvosok asthma ellen tartják hathatós szernek.

Az Eucalyptus-félék számos varietásának sokáig tartó virágzási ideje van. Így tehát több varietas ültetése által az év nagy részében folytonosan tartó virányt készítünk a méhek számára. Állítólag egyes varietasok évente kétszer nyilnak. Kalifornia közepső részében a fent nevezett két varietas az év jó nagy részében virágzik és pedig éppen akkor, mikor a méheknek legnagyobb szükségük van rá.

A kék gumifa decemberben kezd virágzni s öt hónapon át folyton virít. Könnyű elképzelni, hogy a 150 láb magas fák mekkora tömegű virágot hoznak létre. 25 éves korukban körülbelül 156 láb magasak s a legtöbbnek átmérője 3 láb

Rendszeren a napos oldalon, a földhöz legközelebbi ágakon indul meg a virágzás s úgy halad fokozatosan fölfelé. Egyszerre az egész fa soha sincs virágzásban. Ugyanazon varietas egyénei sem virágznak egyszerre. Igen bő a nektár elválasztás, a méhek valószínűleg rajokban szállják meg a virágzó kék gumifát. Az Eucalyptus-méz rendszeren sötét és sűrű, áromás ízű s kissé visszatetsző, amit a faalkotó részeiben jelen lévő s a nektárba is átmenő tannin és gyantás anyagok okoznak. Azt állítják, hogy ez a méz gyógyhatású.

Az Eucalyptus-méz azért oly értékes a méhészeknek, mert olyan időben kapják a méhek, amikor a téli és tavaszi készletre legnagyobb szükségük van s más virág nincs, a miből mézeljenek. Mert Kaliforniában a méhek nagymérvű pusztulásának legfőbb oka az enyhe tél, mert ezen idő alatt nagyon sokat fogyasztanak.

Nem valószínű, hogy valaha nagyobb kereskedelmi jelentőségre emelkedjék az Eucalyptus-méz; hacsak nem gyógytulajdonságaiért. De a méhészeknek, mint méh táplálék megbecsülhetetlen. Ápril végén azonban ki kell pergetni, mert ha jön a főmészelő-idény, a méhek a fészkekből fölhordják a mézkamrába.

De nagyon hasznos az Eucalyptus gazdasági szempontból is, mert fája hajógerendának, kerítéseknek, szélfogóknak a méhesek mellé, tűzifának és sok más célra. (W. A. Pryal a Gleanings in bee culture 97, 8-ik számában.)

Csapos kaptár.

Tisztelt Szerkesztő úr!

A méhészek nem nyugosznak. Ők sem akarnak hátrább maradni, mint azok a feltalálók, a kik az ipart, a földmívelést sat. leleményes eszközökkel előbbre és előbbre tolják.

Ezelőtt néhány esztendővel egy tanító (gondolom Koerbs) szabadalmaztatta az egy oldalú, mély sejteket, a leírását pénzért osztogatta s úgy hiszem, hogy arra is akadt megrendelő, mint az egykor hirdetett pisztrang-porra; valamint hitelre talált t. i. a könnyen hívők sorában, a lapos alapú sejt feltalálójá, nemkülönben az is, a ki kaptárában ajánlja a gond és fáradság nélküli meggazdagodás titkának arany kulcsát. De még egy méhész fántáziája sem közelítette meg *Szabó* János ér-endrődi papét, a ki, a mint egy leírásából olvasom, kifundálta, hogy ezután önként folyik ki

a sejtekből a méz, nem szükséges háborgatni a méhet, a mi különben eddig is inkább a méh baja volt, mint a méhészé, de az már minden halandót érdekel, hogy szúr-e a méh vagy nem szúr, vagyis: hozzáférhet-e a bőrünkhöz vagy nem férhet? kell-e izzadnunk veszett melegben a keretek kiszedésével és kipergetésével, avagy mindez jövőre megfog történni sponte sua, egy csavar megcsavarintásával?

A Szabó találmánya volna tehát arra hivatva, hogy egy roppant fontos gazdasági kérdésben az archimedesi csiga szerepét betöltse; mert ezután, minden ember bátran foghat a méhészkedéshez, nem kell oda a világon semmi egyéb, csak egy kaptár, felszerelve *érczbőlvaló* sejtekkel. A sejteket megcsinálja a rézöntő vagy a bádogos, azután megtöltik a méhek az istenadta nektárral s mikor a méhésznek tetszik: egyet csavarint a csapon, kiereszti a kaptárból a mézet anélkül, hogy akár csak egy méhet is odább lóditana a helyéből. Méhészkedhetünk tehát jövőre glacé-keztücsön s azért nincs okunk félni, hogy méz nem lesz bőven, mert a Tojáss Dániel elmélete bizonyosan itt sem fog csalni, minekutána a sejtek leleményes módon kilyukasztatnak és az ekként nyitott úton ered meg a sejtek nektár forrása; a méh aligha nyitjára jön a dolognak s látva, hogy soha sincs elég méz a sejtekbe: az éhhaláltólvaló félelmében bizonyosan töméntelen sok mézet fog összehordani, ha van, ha nincs, a méhész pedig bizonyosan soha sem fog panaszkodni rossz esztendőről, mert a Szabó úr kaptára azért »Danaida«-kaptár, hogy soha se teljék meg; de mindig csurogjon belőle.

A feltaláló nem írja: szabadalmazta-e vagy nem a találmányát, valamint azt sem, hogy miként juthatna halandó ember egy teljesen felszerelt kaptárhoz?

Talán jó volna, ha a méhész-egyletek is magokévá tennék, méhészetünket érdeklő ilyenemű fontos kérdéseket.

Simay L. Tivadar.

Ribizli bor, mézzel.

A jó érett ribizlit gyümöszőljük össze tiszta faedényben, azután fedjük le fából való fedővel, még pedig úgy, hogy a fedő a szőlőszemekeken feküdjék. A fedőt tisztára mosott kővel lenyomtatjuk, hogy a szőlőlé kerüljön felül (henkely és szemek nélkül, kü-

lönben eczetesedés keletkezik) s azután tömött vászon lepedővel jekötve az edény száját, négy napig szobában vagy színben állani hagyjuk, mi alatt az erjedés javában megindul s akkor kisajtoljuk. A sajtóban maradt malátát ugyanannyi vízzel felgyurjuk, a mennyi ribizlilevet nyertünk a sajtolásból, és 24 órai áztatás után (fedő alatt) azt is kisajtoljuk és összevegyítjük az első sajtolással; azután minden négy liter ribizliléhez egy kilogramm jól lehabozott tiszta pergetett mézet adunk, még pedig felerész vízzel higitva, és meleg állapotban, folytonos keverés közben öntjük a mustba. Minden husz liter mustra 1 gramm tanint (tiszta szeszen jeloidva) is adunk még és kész a ribizli bor.

A bort pinczében erjesszük, mint a szőlőmustot, hat hét mulva lefejtjük. Az ekép készített ribizli bor egy év mulva már kitünő és mint ó bor, főként ha évenként kétszer lefejtjük, vetekedik a szőlő borokkal.

A méhesből.

Három hónap óta tartó, majdnem szakadatlan esőzés elkedvetlenítette a gazdát is, a méhészt is. Az akácsvirág ugyszólva lerothadt, majd semmi mézet nem adott s a főmézelési évad utolsó virágját, a hársot is csak pár napig használhatták a rosz időjárás miatt. Ezért bőven volt raj mindenfelé, annyira, hogy a ki nem akart szaporítani, sok utánjárásába került a rajzás megakadályozása.

Minden rosz időjárás miatt azonban nincs oka a méhésznek panaszra; mert ha a fő mézelés nem is volt épen kielégítő, pótolni fogja az utóhordás. Nálunk a hársvirágzás után kezdik a herét ölni, de az idén még nem fogtak hozzá, annak jeléül, hogy még van hordás. A sarju üde és virágos, a kaszálásig még számíthatunk mézelésre. Miután a nedves időjárás miatt a fiasítás is nagyobb mérvű, mint rendes évben szokott lenni: a családok egyesítését elhalasztottam, a mit különben rendszerint elvégzek a fő mézelés lejárta után, vagyis, a mikor a méhészt már tisztában lehet az évi méztermés iránt; ezt pedig azért tartottam az idén szükségesnek, mert reményünk lehet az adott viszonyok között, hogy az ugynevezett utóhordás az idén bőven kárpótolni fogja azt, a mit a főhordás alatt vesztettünk a rosz időjárás miatt.

A méhészt a maga munkáját nem irányíthatja a naptár szerint. Ezért nem helyeselhető, hogy némely szakkönyv, sőt még az újabbak is, a teendőket beosztásánál oly nagyon ragaszkodnak a naptári utasításokhoz. Az idén például június végén, a vegetatio ott állott, a hol más évben június 15-én, és a mézelés, a mezei virágokon megszakítás nélkül folyt, minthogy a sok eső miatt a kaszálást a gazdák nem végezheték egyszerre, hanem ugyanazon határon és egy helyen már sarju virág volt, midőn a másik helyen az első kaszáláshoz fogtak.

Eme rendkívüli körülményre való tekintettel az idén a rajzás is tovább fog tartani és azt hiszem, hogy az idén a júliusi rajban is öröme lesz a méhésznek.

J. M.

Urambátyám levelei.

V.

Sok eső: sok raj. Nemcsak nálatok van ez így, hanem úgy hiszem, az országban mindenfelé. Annak azonban nincs miért olyan nagyon örvendeni, hogy egy családból négy lett, mert az is szabály, hogy sok raj szegénység. Ritka az az esztendő, mikor a harmad-, vagy éppen az unokaraj telelőképes legyen a maga erejéből. Azt tanácsolom tehát, hogy egyesítsed a harmad rajokat, még pedig ahhoz képest, a milyen népesek: kettőt, vagy hármat is.

Még nem láttam kezdő méhészt, a ki nagy hajlandóságot mutatott volna a méhcsaládok egyesítéséhez: mert minden kezdő sietve igyekszik szaporítani a törzscsaládokat; ennek a meggondolatlan sietségnek pedig akárhányszor az a következménye, hogy se pénz, se posztó: elvész a raj is és a rajzás következtében meggyöngült anyakasság is.

A családok egyesítése igen könnyű dolog, ha ladás kasokban van a törzscsalád is, a raj is. Az egyesítést úgy szoktam eszközölni, hogy egy este az egyesítendő méhcsaládot keretestől együtt áttelepítem a megerősítendő méhcsalád mézkamrájába, olyképen, hogy a költés-kamrát elfoglaló méhcsalád népeivel ne érintkezhesék, mert különben verekedés, öldöklés támadna a két család népe között. Másnap este már a két család egyesíthető, mert ez alatt az idő alatt egy szaguakká lettek.

Égyesítés előtt egyik családból az anyaméhet ki kell fogni és ha valamelyik családban már öreg az anya: kicszeréled, ha pedig nincs szükséged anyacszerére, anyanevelésnek tartod meg olyképen, a mint már irtam, avagy pedig elajándékozod, mert egy termékeny, fiatal anyát lelketlenség volna elpusztítani.

Nehezebb az egyesítés a paraszt kasoknál, minthogy igen-természetesen az egyik kasbeli anyát itt is ki kell fogni, aztán meg nincs szoktató, t. i. a mézkamra, a melyben minden másféle mesterkedés nélkül olyan könnyen egyszaguakká lesznek a méhek.

A paraszt kasok egyesítésénél követheted azt az eljárást is, a mit ajánlottam volt az áttelepítésnél; ebben az esetben a lépek-ről is átsöpröd a méhet a megerősítendő családhoz; megelőzőleg azonban permetezzed meg jól mézes vízzel az átsöprendő méheket, mert mindjárt szivesebben látják az idegeneket s még e mellett egy néhány pipafüst befuvással föl kell zúdítani a megerősítendő családot, mert ekkép, a maga bajával is el lévén foglalva, minden nagyobb ellenállás nélkül elfogadja a jövevényeket.

Azt is ajánlhatom, hogy egyesíts átdobolással, a mi abból áll, hogy a kidobolásra szánt kasat szájával fölfelé állítva, két pálczika segítségével alulról fölfelé kopogtatod, mindaddig, míg a nép fölvonul, a dobolt kas szájához illesztett kasba. Ezt a kasat rézsutosan kell a kidobolt kas szájához támasztani (nyílt dobolás) s mikor az anyát felvonulni látod, könnyen kifoghatod; azután a kidobolt népet, hig mézes vízzel megpermetézve, egy jó kemény papírra lezökkentet s reá állítod a megerősítendő kasat, hogy abba huzódjanak fel. A kidobolt kas építményét szét kell szedni és keretbe illesztve, jól felhasználhatod, a fiasítást azonnal, míg meg nem romlott, be kell adni valamelyik ladás kas népének. Legjobb azonban az egyesítést olyan időben végezni, midőn kevés a fiasítás, például várhatsz a rajzás befejeztéig, akkor, kiváltkép ha száraz meleg napok vannak s e miatt az utóhordás is gyenge -- kevés a fiasítás.

Nem elég arra törekedned, hogy rajod népes legyen, mert szükséges ám az is, hogy begyűjtse legalább a télirevalót; tehát a mézelési idény lejárta után többé ne fogadd el a rajat, vagyis verd vissza a törzscsaládnak, de előbb az anyát fogd ki, mert különben semmit sem végeztél, vagyis a semminél is rosszabbat, mert

á terméketlen anyás család a termékeny anyással élethalál harcztó vív, a melyben mindkét család elgyengül, néha elpusztul.

Miután a rajzás véget ért, gondos szemlét kell tartanod a méhcsaládok felett.

Sokszor megtörténik, hogy rajzás után a legnépesebb család szerfölött elgyengül; kivált az, a melyik harmadrajat is eresztett. Néha megtörténik az is, hogy az anya terméketlen marad, vagy elvész. Ilyen esetekben bekövetkezik az *álanység* uralma, a mi a család végpusztulását okozhatja, ha nem segítsz a bajon ideje korán.

Azt kérded: hogyan tudod meg például egy népes családnál, hogy termékeny-e az anya abban, vagy nem? A másod- vagy harmadrajot bocsátott család építményét nem szükséges egészen szétszedni, hogy meggyőződhess, ha vajjon van-e abban termékeny anya avagy nincs. Rajzás után 10--12 napra beadsz egy keret friss fiasítást, vagyis olyan lépet, melyben még pete is van, és pedig hátulról másodiknak akasztod, a költéskamra felső sorába; három, négy nap múlva kiveszed ugyanazt a petés keretet. Ha azt tapasztalod, hogy anyabölcsőt építenek: bizonyos, hogy nincs a családban anya; ellenkező esetben anya van; nem bizonyos ugyan még, hogy termékeny-e, de a második vizsgálatkor, a mi az első után 5—6 napra történik, ha az újabban beadott petére sem építik az anyabölcsőt, ekkor csaknem biztosra veheted, hogy az anya termékeny.

Az álanység jelenléte a púpos fiasításban mutatkozik, még pedig a munkás méh sejtekben is ilyen fiasítás van, melyekből apró, korcsherék kelnek ki, és lassunként fogy a munkás méh, míg végre, rövid idő alatt csak a herék maradnak és az egész család tönkre megy.

Figyelmes méhésznél nagy ritkaság számba megy az álanység, mert azt nemcsak a költésről, hanem más ismertető jelekről is föl lehet ismerni.

Ha púpos fiasítást tapasztalnál valamelyik családban, azon halasztás nélkül segíteni kell, vagyis a bajt el kell távolítani, mert az álanység családban nincs semmi haszon, s a mellett a rabló méhek is megtámadhatják és kiűthet a rablás méhesedben.

Álanyság családokat nem lehet meganyásítani. A nép úgy megszokta az álanyságot, hogy a tojó munkás méheket, hogy leöli a

beadott anyát még akkor is, ha csak több nap mulva bocsájtjuk ki az anyazáróból.

Sok mindenfélét ajánlanak a méhészek, mivel az ályanaságot orvosolni lehet, én azonban legpraktikusabbnak tartom, hogy az ályanas méhkasot helyéről tedd méhesed legtávolabbi részébe és helyébe állíts egy népszegény kasat. Az ályanas kasból kijövő munkások régi helyökre térnek vissza és bekérőzködnek az ályanas kas helyébe tett kaptárba. A tojó munkás nem repül ki, az ottan marad egy maroknyi néppel, a többi munkás méh pedig az erősítendő családban marad; azt a kevés népet pedig, a mely az ályanas kasban visszamaradt, egy pár nap mulva kisöpörd.

A kinek méhese hatos vagy kilenczes kaptárból áll, az is segíthet az ályanaságon úgy, hogy az ályanas kaptár összes lépeit keretbakra szedi és egy más, lehetőleg legtávolabbi kaptárba át-helyezi.

Miután az ályanas kaptárt kisöpörte, hogy abban egyetlen méh se maradjon, abba áthelyez egy kisebb családot, melyet erősíteni kell. Ezt a cserét este kell végezni. Más nap az ályanas kas méhei az erősítendő családba röpülnek, s pár nap alatt néptelenné válván az ályanas: azt ki kell söpörni.

Ez alkalommal a figyelmedbe ajánlok még egy fontos dolgot.

A mint a mézelés megcsappan, a minék az ideje most már nagyon is közel van, a munkás méhek kezdik a herét öldösni. A méh készségesen megnyitja tétlen testvérei előtt éléskamráját, de mikor észreveszi, hogy fogyatékán van a nektár, nem ad többé helyet az ingyenélőknek.

Nem kicsi küzdelembe kerül ez a testvérháboru s kiváltképen abban az esetben, ha sok a here a kasban.

Legjobb, ha a méhész oda törekszik, hogy az ingyenélők száma mentől kevesebb legyen. Ezt elérheted úgy, ha minél több munkásméh sejtü lépet építtetsz és a here sejtü kereteket eltávolítod a költséskamrából. Nem is valami nagy mesterség beszerezni elegendő mennyiségű munkásméh sejtü lépet, csak ne sajnálj egy pár forintot kiadni múltépre, hogy minden keretbe, egész nagyságának megfelelő múltépet ragassz.

A raj épen nem, vagy csak ritka kivételkép épít herelépet, és az első 8 nap alatt többet épít, mint egy más, hasonló népes-

ségü család 14 nap alatt. A rajállapotba helyezett család sem épít herelépet. A rajállapotba helyezés úgy történik, hogy elszedjük összes építményét, megtöltjük a kaptár költő-kamráját mülépes kerettel, csak azt az egy keretet adjuk vissza a kivettekől, a melyen az anya van. Fel kell tehát használni a méhek eme jó szokását s ekkor egy családdal építtethetünk három-négy családravaló munkásméh sejtü lépet, melybe örömeztöbb is mézel a méh, a here-szaporodás pedig ki van zárva.

No, de ha már megvan a here, annak a pusztításában segítségére kell lenned a méheknek, a mi nem is nehéz, vagy fárasztó munka, mert a méhek a heréket a kaptár hátsó felébe szorítják, a hol, ha az üveges ráámát kiveszed, a lépeken egy negyedóra alatt százakat fogdoshatsz össze. A paraszt kasoknál már herefogót kell alkalmaznod, a mit különben én nem szoktam használni, mert akármilyen jó legyen a herefogó, még is csak ványolja, rongálja a méheket.

De azzal még ne elégedj meg, hogy a már kikelt heréket pusztítod. Pusztítani kell őket már mint fiasítást, a lépekbőlvaló kivágással. Mivelhogy a herefiasítás puposan kilebb áll a sejtéből, nemcsak könnyü felösmerni, hanem sejtakupoló-késsel könnyü levágni. Ha a sejtekből kiálló részt levágjuk: lenyakasztuk a heréket és egy metszéssel százakat semmisíthetünk meg. A lépekből az álcákat könnyü kirázogatni, vagy kimosni, mert ha a kaptárban hagyjuk, sok időt pazarolnak a méhek az eltávolítással. Még helyesebb, ha azt sem várod be, míg a herefiasítást befödik; hanem, a heresejtekből már az apró kukaczkokat kimosod és ha lépkészlet hiányában nem olvaszthatod be, akassza a mézkamrába. A herepetébből később lesz kész here, mint a mennyi idő kell a munkás méh, vagy az anyaméh kifejlődéséhez; ha tehát számításba veszed, hogy mit fogyaszthat a here addig, a míg a bábót befödik, bizonyosan nem fogod elmulasztani minden esetben, midőn alkalmad lehet reá, a herét már bölcsőjében pusztítani.

Vegyések.

— *A tagsági díjjal hátralékosokhoz* azt a kérelmet intézzük, hogy sziveskedjenek hátralékaikat lehelő sürgősen be-

küldeni pénztárnokunkhoz (Nagy-utcza 44. sz.), hogy lapunk további küldésében fennakadás ne legyen.

— **A Kolozsvárt tartandó negyedik országos méhészkongresszus.**

A kongresszust előkészítő helyi bizottság működését szakadatlanul folytatja és a maga részéről mondhatni már teljesen be is fejezte az előkészítés munkálatait, csak még az az egy kérdés eldöntetlen, hogy a kirándulás hova történjék? A többség megállapodása az, hogy az ide nem messzire fekvő Dézsaknára legyen a kirándulás, a hol a vendégek elfogadására alkalmas helyiségek vannak, a mellett igenszépen berendezett sósfürdője van. A bizottság eddigi munkálkodásáról jelentést is tett a kongresszus elnökének s így a program végleges megállapodásához nem kell egyéb, csak az, hogy a múlt évi kongresszuson választott rendező-bizottság megtartsa ülését. Remélhetőleg ez az ülés legközelebről megtartatik.

Ezuttal megemlítjük, hogy a méhészkiallítás az idén elmarad, tekintettel arra, hogy a múlt évi országos kiállítás nemcsak hogy nagyon igénybevette a méhészeket, hanem a mellett a rossz időjárás miatt ez az év nem volt biztató, hogy elegendő kiállító fog jelentkezni.

— **A magyar méhészek második kongresszusára** a helyi rendező bizottság ötven méhész részére ingyen lakásról gondoskodott, a kongresszus tartamára. A kik az ingyen lakást igénybe akarják venni, sziveskedjenek a »Méhészeti Közlöny« kiadóhivatalához fordulni augusztus 1-ig. (Óvár, Bástya-utcza 9.) Miután abban az időben tartatik meg az állatkiállítás és Kolozsvárt e miatt is nagyobb lesz a személyi forgalom, kérjük azokat a t. tagokat, a kik szállodát szándékoznak igénybevenni: szintén augusztus 1-ig tudassák lapunk kiadóhivatalával, hogy hány szobát, és milyen napi árak mellett igényelnek. Augusztus 1-ig rendelkezésünkre áll több megfelelő helyiség szobánként 80 kr.-tól 2 frt napi árak mellett. Az augusztus 1-je után érkező bejelentések csak feltételesen fogadhatnak el. A jelentkezők külön értesítést fognak kapni.

— **Valló János** vándortanár, a kitünő méhészkész és méhészeti író, a kinek a neve a külföldi szakirodalomban is előnyösen ismert: lapunkban közölte volt az anyanevelésre vonatkozó tapasztalatait. Ezeket több német szaklap reprodukálta, legtöbbször pedig a bécsi »Bienen-Zeitung«. Megelőzőleg a jeles írónak »Mit gyűjtenek a

méhek» című előbb már lapunkban is közölt jeles értekezésével a Nördlingeni »Bienen-Zeitung« tartalmát gazdagította.

— **A méz gyógyhatása.** Liebner József úr közöl egy esetet a »M. Méh« legutóbbi számában, mely szerint egy gyomor bajban szenvedő csendőr-őrsparancsnok betegségéből a méz rendszeres használata után kigyógyult. Naponta egy kávéskanálnyi mézet evett éhgyomorral. »Ajánlom ezt az esetet — írja a közlő — a t. orvosi kar nagybecsű figyelmébe, melynek számos tagja rendszeren kicsinylőleg szokott mosolyogni s a fülét befogja, mint valami ostobaság hallatára, ha a mézről, mint orvosságról van szó.«

— „**A méhészeti törvény-tervezethez**“ cím alatt Dr. Hilbert István méhésztársa észrevételeket tett közzé a »M. Méh« legutóbbi számában, a melyekben némely módosítást ajánl. Bodor László, a tervezet készítője lapunk jövő számában hozzá fog szólni a Hilbert módosításához; addig, reméljük, alkalmunk lesz megismerni a Hilbert tervezete indokait is.

— **Élnék-e még a vándortanítók?** Ezt kérdi több méhésztársunk, a kik lapunkban keresik a vándortanítók úti programját. Erre a kérdésre, sajnos, nem tudunk feleletet adni, mert hónapok óta nem látjuk az úti programot. Hogy ez mi okból történik, nem tudjuk. A derék vándortanító urakról nem tesszük fel, hogy ők titokban óhajtanának utazni, mert nincs titkos céljuk. Elvárjuk a m. felügyelő úrtól, hogy utána néz, hol van a hiba s reméljük, hogy lapunk jövő számában már hirt adhatunk a m. tanítók útjáról.

— **A lép ragasztása.** E lapokban is megvolt írva már többször, hogy miként kelljen a mülépet a keretbe ragasztani? Több méhesben megfordulván, azt tapasztaltam, hogy általában nehézkesen, lassan és szabálytalanul ragasszák a méhészek a sejtközfalat a keretekbe. Olyan deszka lapot, mely a sejt közfalat a keret közepéig feltolja, csak kivételesen láttam s legtöbb méhésztárcsával vagy toluval ragaszt. Sokkal gyorsabb és jobb, ha kávéskanállal merítjük a viaszot és a keretet hegyes szögbe tartva, úgy öntjük végig, hogy a hol a sejtközfal érintkezik a keretléc-czel, végig folyjék a viasz. Még azt is láttam, hogy a mülépet visszason ragasztották, ugyanis a sejt nyomok a szabályos sejt közfalan nem állanak vízszintesen, hanem 16–18 foknyi szögben hajlanak, mint a kiépített sejt, hogy a méz ki ne folyhasson. Némely méhésztárcsával ragasztja a sejtköz-

falat, hogy a szög nem felfelé, hanem lefelé hajlik, miből aztán önként következik a sok ferde építmény. Ebben a tekintetben sokszor a gyárosok is figyelmetlenek, mert úgy vágják ki a sejt közfalat, hogy nem szélességében, hanem magasságában kell ragasztani, ha szabályosan akarunk dolgozni, ebben az esetben pedig igen keskeny a sejtközfal. Ajánljuk az érdekeltek figyelmébe, hogy a sejtközfalat is válogassák meg. (D. J.)

— *Az idős vagy ifju méhek vonulnak ki a rajjal?* Régen úgy tartották a méhészek, hogy rajzás előtt házi tanácsot tartanak a méhek és ott döntenek el, ki maradjon otthon s ki induljon útnak, más hajlékot keresni? Ez azonban képtelenség, valamint az sem áll, hogy az ifju nemzedék hagyná el a törzscsaládot, mert a raj hogy megélhessen, gyűjtő méhekre van szükség, a melyek már 16–18 nappal előbb kikeltek; a dajkaságra hivatott, még ki nem röpült ifju méhekkel nem sokra menne a raj legalább az első napokban, de megérezné ám azok hiányát a törzscsalád, minthogy abban, a raj kivonulása alkalmával, nagy mennyiségű fiasítás maradt, melyet ápolni, gondozni kell. Az ifju nemzedék otthon marad tehát és távoznak az idősebbek. Hogy mégis maradjon a kasban gyűjtő-méh is, onnan van, hogy a rajzás alatt sokan távol voltak s a melyek rajzás után tértek vissza, otthon is maradnak. Így ír erről a kérdéstről Sötér Kálmán, a »Méh és Világa« cz. munkája második kötetében és most ugyanezt írja a nördlingeni Bienen Zeitung (1897. évf. 80. lap).

— *Keményítő a műlépkészítésnél.* Több méhész dicséri a keményítő előnyeit, mely úgy a henger-, mint a Rietsch gépnél használható. Főelőnye azonban inkább az olcsóság, de a hengergépnél, ha magára a keményítőt használjuk, gyakran beragad a viaszlemez. Szappanyos víz a keményítővel vegyítve igen kitűnő. A keményítőt szokott módon kell főzni és olyan sűrűségű legyen, minőt a ragasztáshoz használunk.

— *Raj a kürtőből.* Egyik méhésztársunktól vesszük a következő sorokat: A múlt évben egy raj telepedett meg gabnásom szellőzetőjébe, mely deszkából van építve és a fedelen kinyújtva, mint a kürtő. A rajat egészen sorsára hagytam, csak az alsó részt dugattam be télire, mert különben biztosan megfagytak volna. Ez a család az idén, a legnagyobb csodálkozásomra megrajzott; két

szép rajat vettem tőle. Hogyan lehet, kérdi méhésztársunk, hogy rajzott a család, midőn a 35 cm. □ belvilágu és 4 méter hosszú szellőztetőből még csak 60 cm. hosszúságú rész van kiépítve?

A rajzásra nem mindig van befolyással a méh lakás nagysága. A ki az ellenkezőt állítja, téved, mert kirajzik bizony a család, ha alkalmas az idő, bármilyen nagy kasba helyezzük, csak az a különbség, hogy a kicsiny kasbeli család korábban rajzik.

— **A méhek a bíróság előtt.** Egy kis-sármási asszony ellen panasztak közelebből a kolozsvári kir. törvényszéknél, hogy szomszédjával összeveszett egy raj felett s a méhekkel telt kasat fejéhez vágta, mire a méhek úgy összeszurták, hogy a miatt meghalt. Az orvosi vizsgálat megtörtént, de a méhek javára ütött ki, mert habár az az elhalt arcza össze volt szurva, de a halál oka nem a méh szurás volt.

— **Méz- és viasz-árak.** *Méz.* Csak a méz-árak állandóságát konstatálhatjuk ez uttal is, és úgy látszik, az új méz piacra kerültéig nem is változnak az árak. *Viasz.* Mindenünnen élénk forgalmat jelentenek változatlan árák mellett.

— **A „Magyar Ujság“** valamennyi politikai napilap között a legolcsóbb, gazdag tartalmu ujság. minden előfizetőjének rendkívül nagy kedvezményt nyújt: abban, hogy havonként *egy kötet regényt küld ingyen.* A lap előfizetési ára havonként 1 frt.

A szerkesztő postája.

— **K. L.** ur N.-Kanizsa. A tagsági díjakrói külön nyugtát nem küld a pénztárnok, hanem a »M. K.«-ben nyilvánosan nyugtázza. A ki a fizetés utáni közlésben nem találja a nevét, reklamáljon a »M. Közlöny« kiadóhivatalában. — **K. S.** ur Miskolcz. A hirdetés díja nem érkezett a kiadóhivatalba, e miatt nem adtuk a hirdetést. A mennyiben a postás, szabálytalanul másnak kézbesítette, az illetékes hatósághoz fogunk fordulni. — **Többek** megkeresésére csak lapunk jövő számában válaszolhatunk.

Tartalom: A rendes rajzás jelei. *Sötér Kálmán.* — Válogatnak-e a méhek az anyaházakban? *J. Juhos Márton.* — Gyümölcs-liqueurök mézzel. *Dr. Ribáry F. J.* — Szemle. — Csapos kaptár. *Simay L. Tivadar.* — Ribizli-bor mézzel. — A méhesből, *J. M.* — Urambátyám levelei — Vegyesek — A szerkesztő postája.

Szerkesztésért felelős: **Bodor László.**
